

ارکان ارزیابی هنرهای نقاشی

(چاپ دوم)

گردآوری و نوشته :

هوشنگ مومنی

انتشارات
ستاره
سپهر

۱۴۰۲

ارکان ارزیابی هنرهای نقاشی

گردآوری: هوشنگ مؤمنی

مسئول فنی و طراح روی جلد: مژگان کریمی

ناشر: انتشارات ستاره سپهر

چاپ دوم: ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰

بهاء: ۴۲۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۲۴۴-۷-۲

تلفن مرکز پخش: ۸۸۹۴۳۸۴۶-۸۸۹۴۴۰۶۱ (۰۲۱)

نمابر: ۸۸۹۳۵۹۷۵ (۰۲۱)

پیام نگار: Info@sepehr-bookshop.com

تارنما: www.sepehr-bookshop.com

تهران خیابان ولیعصر پائینتر از میدان ولیعصر خیابان فیروزه

مجتمع تجاری و اداری ولیعصر طبقه چهارم شماره ۷۰

«حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.»

بنام خدا

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۷	فصل ۱ : ارزیابی هنر نقاشی
۳۹	فصل ۲ : نقد و ارزیابی هنر نقاشی
۸۹	فصل ۳ : داوری و نقد هنر نقاشی
	فصل ۴ : معیارهای ارزیابی و انتخاب بیست هنرمند برجسته هنر نقاشی و هنر تندیس جهان
۱۰۹	
۱۳۷	فصل ۵ : ۱۰۱ نکته آموزشی برای هنرجویان
۲۴۰	- بهترین هنر سراها در آمریکا و اروپا
۲۵۷	فصل ۶ : گزیده آثار و دوره زمانی هنر هنرمندان نامدار جهان
۳۱۷	فصل ۷ : تعاریف سبک‌های هنر نقاشی
۳۶۹	فصل ۸ : پاره گفتار هنرمندان هنر نقاشی
۴۰۳	منابع و مآخذ

مقدمه

اندیشه‌ها، ارزش‌های ذهنی، انتقال تجربه‌ها، نفوذ و اثرات اجتماعی هنرمند در خلق هنر، باید در فضا، زمان و مکان آفرینش هنر هنرمند ارزیابی شوند. هنرها فرزند زمان خود هستند و زبان و گویش خود را دارند. هنرهای تجسمی، موسیقی، ادبیات، شعر، معماری و هنرهای اجتماعی، سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی جامعه هستند. هنرها حافظه جمعی جامعه را افزایش می‌بخشند. ارزش هنرها در زندگی فردی نیز بسیار ارزشمند هستند. زندگی ما با هنر احاطه شده است. آگاهی شخصی، زندگی روزانه ما با هنرها همگام و هماهنگ هستند. هنرها از زمان خلقت بشر همواره همراه بشر بوده‌اند. هنرها در فرهنگ، نیازها، امیال و خواسته‌ها، آرزوها، احساسات و برقراری اهداف زندگی ما دخالت دارند. هنرها کمک ما در درک بیشتر احساساتمان هستند.

اهمیت هنر در ایجاد احساس زیبایی و آزادی زندگی است. هنر بیان تفکرات و ذهنیت انسان است. هنر به زندگی معنا می‌بخشد و احساس درونی انسان را آرام می‌بخشد. هنرمند احساسات درونی، افکار و دیدگاه‌ها و برداشت‌های خود از پیرامون و محیط زندگی با آفرینش هنر بیان میکند و آنها را با انتخاب رنگها، اشکال بر روی بوم به بینندگان انتقال می‌دهد.

در یک تعریف ساده "هنر بیان تصورات و تخیلات خالق هنر با بهره‌گیری از مهارت‌های فنی و علمی در فرآیند بوجود آوردن و تولید کار هنری است". تولید اثر هنری، نوآوری و آفرینش هنری هنرمند است.

کارشناسان و استادان هنر معتقدند خلق کار هنری انگیزه‌ای برای هنرمند است تا کار خود را به جویندگان و دوست‌داران هنر عرضه کند. ارزش هنر در بیان و مشارکت گذاردن تفکرات، احساسات، هیجانات، دیدگاه‌ها و کشمکش‌های درونی هنرمند است. ارزیابی کار هنری هنرمند بسیار پیچیده و با اهمیت است.

بهترین تعریفی که از هنر دیداری میتوان ارائه داد. "هنر دیداری خلق اثری آگاهانه از زیبایی‌ها، مفاهیم، مهارت‌ها، تخیلات و تصورات هنرمند است." از آنجائی که "اندیشه کلید گنج‌های ناگشوده هنرمند است"، پایگاه هنر بر اندیشه‌ها و نوآوری‌های هنرمند قرار دارد. شغل هنرمند بیان واقعیت‌ها نیست بلکه بیان ایده‌ها، اندیشه‌های ذهنی خود است.

عده‌ای از دانشمندان و کارشناسان معتقدند، هنر بازتاب کمبودهای فکری، ذهنی اجتماع است. هنر نقاشی یک هنر خاموش است، از هر تابلو نقاشی هنرمند یک اثر و تراوش ذهنی و فکری پدید می‌آید، ارزش هنر نقاشی با خالق آن است اگر هنرمند اثر هنری خود را بفروشد دیگر اثر هنری او وجود نخواهد داشت و حتا کپی آن نیز جایگزین آن نخواهد شد.

از آنجایی که زیبایی هنر نقاشی با چشم درک می‌شود، بازدید از کارهای هنری هنرمندان قدردانی از هنر آنان است. یک اثر هنری را زمانی میتوانیم بدرستی درک کنیم که فرایند آفرینش آن را تحلیل و ارزیابی کنیم. هنرها میتوانند با یکدیگر آمیخته شوند و هنر نوینی را پدید آورند. هنر شعر با موسیقی و هنر نقاشی، هنر سینما و هنرهای الکترونیکی ترکیب‌های نوینی از هنرها را می‌آفرینند و هنر هنرمند را مطلوب زمان خود می‌کنند.

بشر همواره طبیعت را زادگاه آفرینش هنر دانسته است. گونه‌های هنر در طبیعت بی‌شمار هستند هنرمندان همچنان در جستجو و کشف هنرهای پنهان جهان هستند. ذهن هنرمند همواره کوشش دارد تا هنرهای پنهان را آشکار سازد. خواسته‌ها و آرزوهای بشر در هنر نوین و نوآوری هنری انعکاس می‌یابد. هنرمند عنصر شخصیت خود را با عرضه هنر آشکار می‌سازد. میتوان نتیجه گرفت، هنرمند خادم و فراهم‌کننده آرامش معنوی و ذهنی بشر است.

یک کار هنری خوب چرخه حیات بسته و پایانی برای شکوهمندی آن نیست، زیرا هر هنری بیننده خود را دارد. از آنجائی که هنرمند امانت‌دار استعدادهای خدادادی خلق هنر است، هنرمند توانهای امانتی ذهنی خود را به جامعه باز می‌گرداند و اندیشه‌ها و احساسات هنری خود را با زبان ویژه برای بیننده بنمایش میگذارد. استعدادهای هنری هنرمند در گذشته و حال و آینده در حرکت هستند و هنرمند با خلق هنر خود به حرکت ذهن پویای خود ادامه میدهد.

کارشناسان هنر معتقدند، هنرمند کوشش دارد تا از تئوری و روش مدونی پیروی نکند. بی‌شک او نگرش خود را در آفرینش هنر دارد هنر را پدید می‌آورد و برپایه آن هنر را می‌پروراند. هنر هنرمند بر احساس او از زمان و مکان خود است. یک اثر هنری یک موجود زنده و تخیلی است، اثر هنری فعال و پویا است و بر ذهن و فکر بیننده تاثیر دارد

و ماندگار است. در بسیاری از مواقع یک اثر هنری برای سالها در ذهن بیننده زندگی میکند و به حیات خود ادامه میدهد.

کارشناسان هنر بر این عقیده هستند، اثر خوب هنری نباید با معیارهای مالی و پولی ارزش گذاری شود. مطالعه و بررسی، دوران و چرخه زندگی هنر، مستقل از طول عمر هنرمند است. دوران حیات و جاودانگی کار هنری بسیار بیشتر از دوران حیات آفریننده آن است. هر مقدار برداشت و درک هنرمندان، هنردوستان و اساتید از هنر بیشتر باشد ماندگاری هنر پایدارتر است. هنر دوست کسی است که عشق پنهان هنر را درک می کند و هر بار با دیدن آن نکته ای تازه از هنر را کشف و درمی یابد.

کارشناسان و اساتید هنر تقریباً واژه های ارزیابی هنر Art Evaluation ، سنجش هنر Art Assessment ، ارزشیابی هنر Art Appreciation را در معنا و مفهوم مشابهی بکار می برند. نخستین ارزیابی کار هنر صورت ظاهری و زیبایی هنر است. زیباشناسی هنر موضوع و برداشت شخصی بیننده از کار هنری است. زیرا هر یک از ما هر چیزی را متفاوت از دیگری می بینیم و معنای صفت زیبایی برایمان خاص است، ارزیابی ما از کار هنری بستگی به عوامل بسیار شخصی، تعبیرها ، تفسیرهای ما از ادبیات و کلمات، صفات، تجربه ها و سوابق ذهنی ما دارند.

بی تردید هنر نقاشی یک هنر دیداری است بدین معنا که داوری ما درباره یک کار هنری بر آشنائی و دانش دیداری ما از کار هنری است. شاید آنچه را که می بینیم مهمتر از آن است که می فهمیم.

عده ای از کارشناسان و ارزیابان کارهای هنری معتقدند، نتیجه کار هنری هنرمند را نمی توان تنها برپایه داوری شخصی ابراز کرد. یک کار هنری تنها بر پایه خوش آمدن، خوش نیامدن از کار هنری داوری نمی شود. تنها استقبال و ابراز احساسات بازدیدکنندگان از کار هنری را نباید مبنای ارزیابی کار هنری دانست. برای ارزیابی کار هنری هنرمند، نیاز جستجو و پاسخ پرسشهای متعدد داریم تا بتوانیم ارزیابی دقیقتری از کار هنری را ابراز کنیم، تعیین معیارها و سنجه های تخصصی ارزشیابی کار هنری پایگاه داوری درست از کار هنری هنرمند است.

در بسیاری از مواقع، برای ارزیابی یک کار هنری هنرمند لازم است تا درباره سبب و دلیل دوست داشتن، یا دوست نداشتن بازدیدکنندگان و کارشناسان از یک کار هنری

مطالعه کنیم . نتیجه مطالعه و بررسی اتقبال بازدیدکنندگان از کار هنری ما را به تعیین عوامل ارزیابی و ارزش گذاری کار هنری راهنمایی می کند. از آنجائی که پاره ای از دلایل و عوامل ارزیابی بازدیدکنندگان و اظهار نظر آنان درباره کار هنری ظاهری هستند. معمولا نتایج اظهار نظرهای بینندگان سطحی و کارشناسانه هستند. در بسیار از موارد ثابت شده است نظر بینندگان را در ارزشیابی از کار هنری میتوان تغییر داد.

نتایج بررسی اظهار نظر بینندگان نشان میدهد، عموما بازدیدکننده تنها بدلیل انتخاب رنگ تابلو نقاشی، کار هنری را دوست نداشته اند. در حالی که موضوع نقاشی یا پیامی را که نقاشی انتقال داده است برای بینندگان جالب بوده است. بنابراین کار یک هنرمند، با یک سنجه و عبارت "رنگ تابلو که تیره انتخاب و کشیده شده است" نمی تواند ارزیابی شود. ارزیابی کار هنری برپایه سنجها و معیارهای علمی، مستدل و منطقی باید انجام گیرد. بی شک برای داوری و رد یا قبول یک کار هنری دلایل، شرح و تفصیل بیشتری نیاز داریم.

کارشناسان معتقدند، پاره ای از کارهای هنری را نمیتوان به آسانی ارزیابی کرد. زیرا ارزیابی یک تابلو نقاشی یا یک مجسمه هنری نیاز به جمع آوری اطلاعات مربوط اندیشه های ذهنی، عینی، زمانی و مکانی هنرمند دارد. اگرچه بیشترین و بالاترین امتیاز و معیارها و ضوابط ارزیابی یک تابلو نقاشی کاملا عینی و دیداری هستند. اما بررسی اندیشه های ذهنی هنرمند در آفرینش تابلو هنری نقش مهمی در ارزیابی از کار هنرمند دارند.

عده ای از کارشناسان هنر، معیارهای دیگری را برای ارزیابی کار هنری یک هنرمند طرح می کنند، مثلا بررسی اینکه هدف، مقصود و منظور هنرمند از خلق تابلو نقاشی؟ یا اندیشه های ذهنی هنرمند در آفرینش کار هنری چیست؟ آیا هنرمند در کار هنری خود هدف و قصد انتقال پیامی را داشته است؟ آیا این پیام در کار هنری انعکاس دارد و به بیننده منتقل می شود؟ بدیهی است پرسشهای بی شماری را میتوان برای ارزیابی کار هنری هنرمند طرح کرد. هرچه تعداد پرسشها بیشتر باشد بردقت و نتیجه ارزیابی افزوده می شود.

نکته دیگر صحت اطلاعات جمع آوری شده است، برای ارزیابی کار هنری درجه اعتبار اطلاعات جمع آوری شده، درستی حقایق درباره کار هنری اهمیت ویژه ای دارد. هر مقدار

اطلاعات و حقایق بیشتری، بویژه درباره بافت و پس پرده‌های ذهنی و عینی هنرمند در خلق اثر هنری در دست باشد ارزیابی کار هنری با دقت بیشتری انجام می‌شود.

یکی از عوامل بسیار مهم در ارزیابی کار هنری، نتایج نظرخواهی از استادان، ارزیابان، بازدیدکنندگان، مجموعه‌داران، هنردوستان است حاصل جمع‌آوری این اطلاعات، منبع اصلی ارزیابی یک کار هنری است. برای اجرای فرایند ارزیابی هنر، ارزیابان هنر نباید، تنها به اظهارنظر و بیان صفات ظاهری و یا انعکاس نظر بازدیدکنندگان اکتفا کنند، بلکه بهتر است پرسش‌نامه‌هایی برای جمع‌آوری اطلاعات از بازدیدکنندگان و کارشناسان تهیه شود و برپایه تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده، ارزیابی انجام شود.

عده‌ای از خبرگان ارزیابی هنر بر این باورند، معیارهای شخصی مانند، سن، تجربه، مهارت و حتی دوره‌های آموزش هنرمند در ارزیابی و ارزش‌گذاری خلق یک اثر هنری از هنرمند تاثیر بسزائی دارد. زیرا بدفعات دیده شده است یک هنرمند در دوران نوجوانی، تابلوهای نقاشی بسیار ارزشمندی را آفریده است.

کارشناسان ارزیابی کار هنری هنرمند یک پرسش کلیدی را نیز طرح می‌کنند، آیا در هنگام ارزیابی از کار هنری هنرمند، ارزیابان هنر باید به ویژگیهای شخصیتی، شهرت و دوره و موقعیت‌های زمانی هنرمند نیز توجه داشته باشند؟ پاسخ منطقی و همگانی برای طرح این پرسش در دست نیست، از آنجائی که خلق اثر هنری تابع اندیشه، زمان، سوابق ذهنی، تخیلات، موقعیت‌های جغرافیائی، فرهنگی و بسیار عوامل شناخته و ناشناخته دیگری دارد. بنابراین توجه ارزیابان هنر به عوامل شخصیتی هنرمند میتواند در درجه اهمیت باشد. مثلا کارشناسان و ارزیابان هنر معتقدند، معیارها و ضوابط ارزیابی کیفی یک تابلو نقاشی در سبک هنر چهره‌نگاری، باید برپایه ضوابط و معیارهای سبک هنر نقاشی واقع‌نگاری باشد و از استانداردهای تعیین شده سبک هنر نقاشی واقع‌گرایی پیروی کند. زیرا استانداردهای کار هنر چهره‌نگاری به سبک هنر نقاشی اکسپرسیونیست از سبک هنر واقع‌گرایی متفاوت است. در سبک هنر نقاشی اکسپرسیونیست قصد و هدف هنرمند خلق چهره و تصویر واقعی نیست. و هنرمند ضوابط ذهنی خود را با چهره واقعی و عینی شخص و یا شیئی انطباق نمی‌دهد. درحالی که در سبک هنر اکسپرسیونیست، قصد هنرمند انتقال و انعکاس ذهنیت خود در خلق هنر است.

از نظر کارشناسان، ارزیابان و اساتید هنر، بافت کار هنری از عوامل مهم ارزیابی کار هنری است، باید بدان بهای زیادی داد. هنرمند با سبک هنری خود شاهکار هنری را شکل می‌دهد و آن را می‌آفریند. سبک هنر هنرمند نظام ترکیب‌بندی، شیوه، مهارت فرم‌دهی، عینیت و ذهنیت کار هنری او است. آنچه در کار هنری هنرمند ارزش ویژه‌ای دارد، بیان موضوع هنری است. ذوق، استعداد و محتوا دهی کار هنری هنرمند در انتخاب موضوع هنر او دیده می‌شود.

یکی از بهترین و آسان‌ترین فرایندها و روش ارزیابی یک کار هنری، گفتگو با خلاق کار هنری است. هنرمند بهترین پاسخ‌ها را برای آشنائی با درک و ذهنیت او از کار هنری به ما می‌دهد. هنرمند درک و بافت یا زمینه و موضوع فکری خود را در آفرینش هنر برای ما شرح می‌دهد. شرح هنرمند از کار هنری ما را بهتر به سابقه ذهنی، هدف، تجربه، مهارت و منظور هنرمند از خلق اثر هنری آشنا می‌کند.

عامل مهم دیگر در ارزیابی کار هنری انتخاب روش ارزیابی کار هنری است. هنگامی که به بافت، شرایط و موقعیت‌های مکانی و زمانی یک کار هنری پی بردیم نوبت به ارزیابی انتخاب روش کار هنری هنرمند می‌رسد. ارزیابی کار هنری هنرمند نیاز به تخصص، دانش و تجربه ارزیاب هنر دارد. دشوارترین بخش ارزیابی مربوط به داوری مستدل، غیر شخصی، روشمند و علمی کار هنری است.

نکته مهم دیگر در ارزیابی کار هنری، شناخت و ارزیابی موضوع نقاشی است. مثلاً، آیا تصاویر خلق شده از اسطوره‌های تاریخی تهیه شده‌اند؟ یا هنرمند رخدادی تاریخی را به تصویر درآورده است؟ آیا هنرمند توانسته است رخداد تاریخی را بدرستی به تصویر درآورد؟ ویژگی‌ها و پیام‌های تصویری رخداد چیست؟ آیا پیام هنرمند در نقاشی بدرستی منعکس است؟

ارزیابی ترکیب‌بندی کار هنری، از مهمترین سنجه‌های کار هنر نقاشی است. معنای ترکیب‌بندی در هنر نقاشی، طراحی کلی یا مکان‌نمایی عمومی است. مثلاً کارهای هنری سه هنرمند بزرگ نیکلاس پوسین Nicolas Poussin، ادگار دیگاس Edgar Degas و جی.ا. دی انگرز J.A.D Ingres در فرایند ترکیب‌بندی نقاشی، بسیار مورد توجه کارشناسان و هنرمندان قرار دارد.

در بسیاری از موارد پیروزی و مهارت هنرمند در خلق تابلو نقاشی و آفرینش تصاویر گوناگون، بستگی به قدرت و اعتماد بنفس هنرمند در نوآوری‌ها، طراحی‌ها، ترسیم اشکال، خطوط مختلف و برجسته‌سازی خطوط نقاشی دارند. در هنر نقاشی استفاده از رنگ‌ها دارای نفوذ و اثربخشی بسیاری هستند، مثلاً گوناگونی رنگها و انتخاب رنگ مناسب برای برانگیختن احساسات و جلب دید بیننده به تابلو نقاشی بسیار مفید و موثر است. بنابراین سنجش و ارزیابی رنگهای بکار گرفته شده در کار هنری هنرمند نقش مهمی در داوری صحیح از هنر نقاشی دارد. عموماً هنرمندان و نقاشان از رنگها برای ایجاد انگیزه، برانگیختن احساسات در بیننده و همچنین بهره‌گیری از اثرات روشنایی در طبیعت و نمایش فنون کار هنری خود استفاده می‌کنند. بنابراین برای ارزیابی کارشناسانه از تابلو هنر نقاشی باید از هنرمند پرسیده شود، هدف هنرمند در استفاده از رنگ‌های گوناگون چه بوده است؟

در یک جمع‌بندی، برای اینکه ارزیابی دقیقی را بتوانیم از کار هنری هنرمند انجام دهیم، باید از مکان‌های هنری، موزه‌ها، گالری‌ها و نمایشگاه‌های نقاشی دیدن کنیم و با مطالعه ماهنامه‌های هنری کتابها و مقالات هنری اطلاعات خود را در زمینه چگونگی و تکنیک ارزیابی کار هنری افزایش دهیم.

ارزیابی سبک‌های هنر نو در نقاشی بویژه سبک هنر آبستره تجریدی کار آسانی نیست. بطور کلی ارزیابان و بینندگان برای ارزیابی سبک‌های نقاشی هنر نو آزادی بیشتری دارند و تمرکز ارزیابی آنان در سنجش شیوه، نقاشی خطوط، اشکال، رنگها، بافت، کار با قلمو است.

بررسی و نقدنویسی برای یک اثر هنری کاری بسیار دقیق و مشکلی است. از آنجائی که برای تهیه گزارش ارزیابی یک کار هنری، مستندات، معیارها، ضوابط نگارش و نقدنویسی هنری در اختیار ما نیستند و از طرفی گزارشها و معیارهایی که در اختیار ارزیابان و کارشناسان هنر نقاشی قرار دارند کمتر قابل تعمیم هستند، بنابراین دقت در تهیه و انشای گزارش بسیار اهمیت دارد.

در دهه‌های قرن بیست و یک با پیشرفت‌های اعجاب‌آور کامپیوترها، ما شاهد ساخت نرم‌افزار ارزیابی هنر نقاشی بنام Smartify هستیم، نرم افزار اسمارتیفای، با اسکن کردن تصویر آن را می‌شناسد و اطلاعات بیشتری را برای درخواست‌کنندگان فراهم می‌کند.

نرم افزار اسمار تیفای ابزار توانمند در بازاریابی دیجیتالی کارهای هنری است. این نرم افزار اطلاعات مورد نیاز و امکانات انتقاد از کارهای هنری را در اختیار بازدیدکنندگان و درخواست کنندگان کارهای هنری قرار می دهد.

سخن پایانی، ساختار کتاب ارزیابی هنر نقاشی با هدف آشنایی هنرجویان، هنردوستان و سایر علاقمندان به هنر ارزیابی و تهیه گزارشهای نقد هنر نقاشی تهیه شده است. ساختار این کتاب در هشت فصل بترتیب زیر است :

فصل ۱ : ارزیابی هنر نقاشی

فصل ۲ : نقد و ارزیابی هنر نقاشی

فصل ۳ : داوری و نقد هنر نقاشی

فصل ۴ : معیارهای ارزیابی و انتخاب بیست هنرمند برجسته هنر نقاشی و هنر تندیس جهان

فصل ۵ : ۱۰۱ نکته آموزشی برای هنرجویان ، نام بهترین هنر سراها در آمریکا و اروپا

فصل ۶ : گزیده آثار و دوره زمانی هنر هنرمندان نامدار جهان

فصل ۷ : تعاریف سبک های هنر نقاشی

فصل ۸ : پاره گفتار هنرمندان هنر نقاشی

فصل پنجم کتاب به ۱۰۱ نکته آموزش هنر نقاشی اختصاص داده شده است. این قسمت ترجمه کامل کتاب 101 Things to Learn in Art School اثر Kit White است.

فصل هفت کتاب راهنمایی شناخت سبک های نقاشی است.

فصل هشتم کتاب انتخاب پاره ای از سخنان ناب هنرمندان بزرگ نقاشی است. این قسمت از کتاب برای نشان دادن ذهنیت هنری هنرمندان بزرگ است.

کتاب ارکان ارزیابی هنر نقاشی پنجمین کتاب از مجموعه هنر نقاشی است. امیدوارم هنرمندان، هنرجویان و اساتید هنر بهره لازم را از مطالعه کتاب داشته باشند.

باسپاس و آرزوی توفیق برای هنرمندان و هنردوستان

هوشنگ مومنی

تابستان ۱۳۹۹

پست الکترونیک: Hooshangmomeni2013@yahoo.com

فصل اول

ارزیابی هنر نقاشی

Art Evaluation

کارشناسان هنر تقریباً واژه‌های ارزیابی هنر Art Evaluation، سنجش هنر Art Assessment، ارزشیابی هنر Art Appreciation را در معنا و مفهوم مشابهی بکار می‌برند. کارشناسان هنر معتقدند نتیجه کار هنری هنرمند را نمی‌توان تنها برپایه قضاوت شخصی، اظهارنظر، خوش آمدن، خوش نیامدن و ابراز احساسات و استقبال بازدیدکنندگان از هنر ارزیابی کرد. ارزیابی کار هنری هنرمند نیازمند جستجو و پاسخ پرسشهای متعدد، معیارها و سنجه‌های تخصصی است.

پیش از آنکه شرح، توصیف و معیارهای ارزیابی هنر را گفتگو کنیم بهتر است سبب و دلیل بازدیدکنندگان در دوست داشتن، یا دوست نداشتن یک کار هنری را جستجو کنیم؟ عبارت دیگر پاسخ و شرح روشن برای عوامل ارزیابی کار هنری را تعیین کنیم. در پاره‌ای مواقع بازدیدکنندگان از نمایشگاه تابلو هنر نقاشی بدلیل رنگ تاریک تابلو نقاشی آن را دوست ندارند و یا مورد توجه و استقبال آنان قرار نمی‌گیرد. اما موضوع نقاشی یا پیامی را که نقاشی انتقال داده است برایشان جالب است. بی‌شک ارزیابی کار این هنرمند، تنها در یک عبارت که این تابلو را دوست ندارند کافی نیست. بلکه باید دلایل و شرح کاملی از ارزیابی مثبت و منفی کار هنر را نیز بیان کرد.

کارشناسان معتقدند، پاره‌ای از کارهای هنری را نمی‌توان به آسانی ارزیابی کرد. زیرا ارزیابی یک تابلو نقاشی یا یک مجسمه هنری نیاز به جمع‌آوری اطلاعات مربوط اندیشه‌های ذهنی و عینی هنرمند دارد. اگرچه بالاترین امتیاز و معیارها و ضوابط ارزیابی یک تابلو نقاشی کاملاً عینی و دیداری است. اما بررسی زمان و اندیشه‌ها هنرمند در آفرینش تابلو نقش مهمی در ارزیابی درست از کار هنرمند را دارد.

پاره‌ای از کارشناسان هنر پرسش‌های دیگری برای ارزیابی کار هنری هنرمند طرح می‌کنند، مثلاً بررسی هدف، مقصود و منظور هنرمند از خلق تابلو نقاشی چه بوده است؟ اندیشه‌های ذهنی هنرمند در آفرینش کار هنری چیست؟ هنرمند قصد دارد چه پیامی را انتقال دهد و هدف او از این پیام چیست؟ آیا این پیام انتقال داده شده است؟ ممکن است پرسش‌های کلیدی بسیار دیگری نیز طرح شود.

آنچه از این پرسشها بر می آید، ارزیابی کار هنر هنرمند نمی تواند، تنها بر پایه دوست داشتن یا دوست نداشتن و یا استقبال بازدیدکنندگان از کار هنری انجام گیرد. بلکه از طرف ارزیابها و بازدیدکنندگان دلائل کافی برای پذیرش یا رد، دوست داشتن یا دوست نداشتن کار هنری مطالعه شود. بی شک ارزیابها، کارشناسان باید دانش، تخصص، تجربه و مهارت لازم برای ارزیابی کار هنری داشته باشند.

عده ای از کارشناسان و ارزیابها هنر معتقدند، عواملی مانند سن، تجربه، مهارت و حتا آموزش در خلق اثر هنری موثر نیستند. زیرا یک تابلو هنر میتواند اثر جالبی از یک هنرمند نوجوان ۱۴ ساله باشد. میکلائز هنرمند بزرگ زیباترین تابلو خود را در سن ۴۰ سالگی آفریده است.

بنابراین پرسشی طرح می شود، آیا گستره ارزیابی و نظرات ارزشیابی ارزیابها باید به شهرت و موقعیت های زمانی هنرمند نیز توجه داشته باشد؟ پاسخ آن ساده نیست، زیرا خلق اثر هنری تابع اندیشه، زمان، تاثیرات ذهنی و تخیلات و بسیار عوامل شناخته و ناشناخته دیگر است.

کارشناسان هنر معتقدند، معیارها و ضوابط ارزیابی کیفی یک تابلو سبک هنر چهره نگاری، برپایه سبک هنر واقع نگاری، با کار هنر چهره نگاری به سبک هنر اکسپرسیونیست متفاوت است. زیرا هنرمند سبک اکسپرسیونیست قصد ندارد و البته کوشش هم نمی کند تا ضوابط ذهنی خود را با چهره واقعی و عینی انطباق دهد و تصویر حقیقی از آن چهره را بنمایش گذارد. برای ارزیابی دقیقتر کار هنری، کارشناسان بافت کار هنری را از عوامل مهم ارزیابی میدانند و به این عامل بهای سنگین می دهند.

مرحله دیگر جمع آوری اطلاعات و حقایق صحیح درباره درجه اعتبار اطلاعات جمع آوری شده برای ارزیابی کار هنری است. بدیهی است هر مقدار که اطلاعات و حقایق بیشتری، بویژه بافت و پس پرده های ذهنی و عینی هنرمند در خلق اثر هنری در دست باشد ارزیابی کار هنری با دقت بیشتری انجام می شود.

معمولا ارزیابی یک کار هنر نقاشی بوسیله استادان، ارزیابها، بازدیدکنندگان و خواستاران هنر انجام می پذیرد. ارزیابها هنر برای اجرای فرایند ارزیابی هنر، نباید، تنها به اظهارنظر و بیان صفات ظاهری و یا انعکاس نظر بازدیدکنندگان اکتفا کنند بلکه پسندیده ترین راهکارهای ارزیابی کار هنر نقاشی تهیه پاسخ برای پرسشهای زیر است:

الف : پرسش‌های عمومی

۱. هنرمند تابلو نقاشی در چه زمان و مکانی آفریده است؟
۲. آیا تابلو نقاشی دارای اندیشه‌ای مجرد است و یا بازنمایی و بازتولید از کارهای هنری دیگر هنرمندان است؟
۳. تابلو هنری به کدام مکتب و سبک هنر نقاشی تعلق دارد؟
۴. مکان خلق تابلو نقاشی کجا بوده است؟
۵. هنرمند و خالق هنر در چه دورانی از چرخه زندگی و شغلی خود تابلو نقاشی را آفریده است؟
۶. سوابق، تجربه و مهارت هنرمند چیست؟
۷. ارزیابی کیفیت مواد ساخت کار هنر؟
۸. بررسی و ارزیابی موضوع و مطالب تابلو هنری؟
۹. ارزیابی چگونگی ترسیم خطوط و اشکال در تابلو نقاشی؟
۱۰. ارزیابی چگونگی استفاده از رنگها در تابلو نقاشی؟
۱۱. ارزیابی روش استفاده از قلم‌مو، ترکیب‌رنگها و زمینه سازی تابلو نقاشی؟
۱۲. ارزیابی زیبایی‌های تابلو نقاشی؟
۱۳. ارزیابی و مقایسه نقاشی با سایر تابلوهای نقاشی مشابه از نظر کمی و کیفی؟
۱۴. ارزیابی سبک هنر نقاشی؟
۱۵. بررسی نظرات اساتید، منتقدان، بازدیدکنندگان، ارزیابها و خریداران کار هنر؟

ب: پرسش‌های تخصصی ارزیابی کار هنری

بهترین و آسان‌ترین فرایند و روش ارزیابی یک کار هنر نقاشی، بررسی و درک بافت یا زمینه فکری هنرمند است. زیرا بدین‌ترتیب است که می‌توانیم بهتر به سابقه ذهنی، هدف، تجربه، مهارت و منظور هنرمند از خلق اثر هنری پی ببریم. برای تامین اطلاعات بافت ذهنی هنرمند، ارزیابها هنر باید با پرسش و گفتگو با هنرمندان، پاسخ‌های مورد نظر خود را بدست آورند.

فرایند ارزیابی کار هنر

فرایند ارزیابی کار هنری هنرمندان توسط ارزیابها در مراحل زیر خلاصه میشود :

الف. ارزیابی زمینه فکری هنرمند

نخستین پرسش درباره بافت کار هنر و خلق اثر هنر، بررسی دوره زمانی خلق هنر است؟ آشنایی با زمان خلق اثر هنر و دوره‌های که هنرمند در آن می‌زیسته به ما کمک می‌کند تا با موقعیت کار هنری هنرمند و درجه دشواری‌های خلق اثر هنری آشنا شویم. مثلاً در سال ۱۸۶۰ با اختراع هنر عکاسی، از گيرائی تابلوهای هنر نقاشی منظره و دورنما کاسته شد. در سال ۱۸۴۱ اختراع رنگ در لوله‌های قلع اندود Tin Paint Tubes مشکلات نگهداری و بهره‌برداری از رنگها برطرف شدند. پیش از دوره نوزایش یا رنسانس تهیه رنگ روغنی از مواد طبیعی ساخته می‌شدند و به همین دلیل هنرمندان برای تهیه رنگها می‌بایست بهای بیشتر را می‌پرداختند و هزینه تهیه کار هنر نقاشی بسیار بالا بود. بویژه در مورد تابلوهای رنگ‌های آبی و آبی آسمانی که از مواد معدنی لاجورد Lapis Lazuli تهیه می‌شدند. اما با اختراع و تهیه ترکیبات شیمیائی رنگ روغن و نگهداری آن در لوله‌های قلع اندود رنگهای روغنی با هزینه بسیار نازل در اختیار هنرمندان قرار گرفت.

پ - ارزیابی سبک هنر نقاشی

هنر نقاشی یک هنرمند می‌تواند یک اثر هنر انتزاعی، آبستره Abstract باشد بدین معنا که با شکل طبیعی شباهتی نداشته باشد. بعبارتی هنر ناگرفته از طبیعت Non-Objective Art قلمداد شود. و کاری تمام آبستره باشد. کار نقاشی نیمه آبستره شکلی از هنر است که از اعداد و سایر اشیا تشخیص‌پذیر تهیه شده است، در نهایت قسمتی از تصویر شناسایی می‌شود و نیم دیگر آن قابل تعبیر و تفسیری است. تابلو هنر نقاشی می‌تواند بازنمادی Representational، از پیکربندی و سایر اجزای دیگر باشد در این صورت شکل و تصویر هنر به آسانی شناخته می‌شود.

اهداف سبک هنر نقاشی آبستره کاملاً متفاوت از سبک کارهای هنر بازنمادی هستند، عموماً ارزیابی سبک هنر نقاشی آبستره متفاوت از سبک هنر نقاشی بازنمادی است و باید براساس و پایه ضوابط و معیارهای متفاوت از یکدیگر ارزیابی شوند. مثلاً مشابه یک

تابلو نقاشی در سبک هنر آبستره را در جهان واقعی و حقیقی نمیتوان یافت. زیرا هنرمند با سبک هنر نقاشی آبستره بیننده را با خطوط، اشکال، رنگها و غیره از هر حالت اصلی، واقعی و طبیعی دور می‌سازد. بنابراین اشیاء تصاویر و اشکالی که همانند و قابلیت شناخت آن آسان باشد در سبک هنر نقاشی آبستره بندرت یافت میشوند. در حالی که در سبک هنر نقاشی بازنمادی اشکال نقاشی به آسانی قابل تشخیص هستند زیرا مشابه و یا واقعیت آنها در جهان حقیقی دیده می‌شوند. بنابراین ارزیابها و کارشناسان می‌توانند با انطباق، مقایسه، تعیین تفاوتها با اشیاء، پیکرها و دورنماهای اصلی و واقعی هنر هنرمند را ارزیابی کنند.

ج- ارزیابی طبقه‌بندی هنر نقاشی

در قرن ۱۷ بسیاری از فرهنگستان‌های بزرگ اروپا در طبقه‌بندی هنر نقاشی فعالیت داشتند و نتایج قابل ملاحظه‌ای را بدست آوردند. نام این فرهنگستانها عبارت بودند از:

- آکادمی هنر در روم The Academy of Art in Rome ،
 - آکادمی هنر در فلورانس The Academy of Art in Florence ،
 - آکادمی هنر در پاریس The Parisian Academie des Beaux-Arts ،
 - آکادمی سلطنتی هنر در لندن The Royal Academy in London .
- در سال ۱۶۶۹ پرفسور اندره فلپین Andre Felibien وزیر فرهنگ فرانسه، قوانین و ضوابطی را برای طبقه‌بندی و ارزیابی نقاشی‌های هنری تهیه کرد. در این طبقه‌بندی گونه‌های هنر نقاشی در پنج دسته بدینترتیب طبقه‌بندی شده بودند:
- نقاشی مردم‌نگاری روزمره Genre Painting ،
 - نقاشی تاریخی History Painting ،
 - نقاشی چهره‌نگاری Portraiture ،
 - نقاشی دورنماها Landscape Painting ،
 - نقاشی طبیعت بی‌جان Still Life .
- دسته‌بندی پنجگانه پرفسور فلپین بوسیله بسیاری از هنرمندان و اساتید هنری پذیرفته شد. سالها بعد، کارشناسان و اساتید هنر، نخستین طبقه‌بندی هنر نقاشی را با افزودن گونه‌های نقاشی دیگری تهیه کردند. این گروه‌بندی‌ها عبارتند از :

فصل دوم

نقد و ارزیابی هنر نقاشی

نرم افزارهای نقد و ارزیابی هنر نقاشی

نرم افزار ارزیابی هنر نقاشی بنام Smartify اسمارتیفای با اسکن کردن تصویر تابلو نقاشی، آن را می شناسد و اطلاعات بیشتری را برای درخواست کنندگان ارائه می دهد. نرم افزار اسمارتیفای ابزار توانمندی در بازاریابی دیجیتال کارهای هنری است. این نرم افزار اطلاعات مورد نیاز را در اختیار بازدیدکنندگان و درخواست کنندگان کارهای هنری می گذارد. نرم افزار اسمارتیفای امکانات انتقاد از کارهای هنری را نیز دارد.

از آنجائی که با شیوع ویروس کرونا و احتمالاً جهش های ویروس کرونا و یا شیوع ویروس های دیگر در آینده، امکان بازدید از موزه ها و مجموعه های هنری به راحتی برای همگان میسر نیست. لیکن اکنون با پیشرفت فناوریهای اطلاعات و ارتباطات، امکانات بازدید آنلاین از تارنماها در اختیار بازدیدکنندگان قرار دارد. در سال ۲۰۱۷ نرم افزار اسمارتیفای، کارهای هنری داوینچی نقاش شهیر را برای بازدید عموم فراهم کرد. این نرم افزار بویژه اطلاعات تفسیری مربوط به تابلو مونالیزا را آماده کرده است. در سال ۲۰۲۰ در کشور انگلستان در بیش از ۳۰ موزه کارهای هنری هنرمندان بزرگ بشکل آنلاین بنمایش گذارده شد. بیش از دو میلیون نفر روزانه از کارها هنری بازدید کردند. تعداد بسیاری از درخواست کنندگان و بازدیدکنندگان با این نرم افزار آشنا شدند. در این نرم افزار، اطلاعات مربوط به هنرمند، کار هنری و اطلاعات تاریخی و تخصصی و حرفه ای خالق کار هنری در پایگاه داده ها قرار داشت و در اختیار درخواست کننده بود.

هنر فناوری صوتی تصویری Art Audio Visual Technology Communication AAVTC هنر فناوری شبکه ارتباطات صوتی و تصویری AV Network رسانه ارتباطی الکترونیکی است. برای پردازش صوت و تصویر مانند نوار اسلاید برای ارائه در سخنرانی و یا فیلم وظائف شغلی و حرفه ای هنرمند فناوریهای شبکه ارتباطات صوتی و تصویری، طراحی، تولید، نمایش، اجرا، نویسندگی و نشر مطالب و موضوعات رسانه های جمعی و صوتی و تصویری برای هنرهای اجرایی و طراحی مهنه ها و خدمات تفریحی است.

نمایشگاه های هنر بازل

در سال ۱۹۷۰ ارنست بیلر Ernst Beyeler، تروود براکتر Trudi Bruckner و بایز هیلر Balz Hilt هنر بازل Art Basel را پایه گذاری کردند. این سه هنرمند سه گالری هنر در کشور

فصل دوم - نقد و ارزیابی هنر نقاشی ۴۱

سوئیس برگزار کردند و نام آن را "هنر بازل Art Basel" گذاردند. این گالری‌ها برای هنرمندان، موزه‌داران و منتقدین هنر در شهر بازل سوئیس برگزار شد. از نخستین نمایشگاه بازل بیش از ۱۶۰۰۰ بازدیدکننده دیدن کردند. در این نمایشگاه نود هنرمند از ده کشور جهان کارهای هنری خود را عرضه کردند. ۳۰ ناشر بزرگ در نمایشگاه هنر بازل شرکت داشتند. بدینترتیب شهر بازل سوئیس نخستین شهر برای "سازمان سودده خصوصی، عهده‌دار وظیفه مدیریت نمایشگاه‌های جهانی سالیانه در شهر بازل کشور سوئیس درآمد. در پی آن برای فروش کارهای هنری هنرمندان، هنر بازل نمایشگاه‌های متعدد در شهرهای ساحلی میامی و فلوریدا در ایالات متحده آمریکا و هنگ کنگ برقرار کرد. سازمان هنر بازل بوسیله هنرمندان بنیان‌گذاری شد. در سال ۱۹۷۵ پنج سال پس از گشایش هنر بازل مدیریت نمایشگاه‌های بازل، سیصد نمایشگاه برگزار کرد. در این نمایشگاه‌ها هنرمندان ۲۱ کشور شرکت داشتند و ۳۷۰۰۰ بازدیدکننده از نمایشگاه‌ها دیدن کردند.

تا سال ۱۹۹۴ بازل هنر در ساحل میامی و در سال ۲۰۰۲ در کشور هنگ‌کنگ نمایشگاه‌های متعدد برقرار کرد. در سال ۲۰۱۳ هنر بازل در کشور هنگ‌کنگ نمایشگاه فروش آثار هنری آسیائی برگزار کرد. در سال ۲۰۱۹ در مدت شش روز تعداد ۹۳۰۰۰ بازدیدکننده از نمایشگاه بازل سوئیس بازدید کردند. در نمایشگاه سوئیس ۴ هزار هنرمند از ۳۵ کشور جهان کارهای هنری خود را در ۲۹۰ گالری بنمایش گذاردند. در میان بازدیدکنندگان از نمایشگاه سوئیس ۴۰۰ نفر از مجموعه‌داران، موزه‌داران و مؤسسات هنری از کشورهای اروپائی و آسیا و آمریکا شرکت داشتند.

در سال ۲۰۱۹ هنر بازل در سواحل میامی و فلوریدا نمایشگاهی با ۲۶۹ گالری از ۲۹ کشور برگزار کرد. در مدت پنج روز ۸۱۰۰۰ نفر از مجموعه‌داران و موزه‌داران از نمایشگاه دیدن کردند.

طبقه‌بندی هنر، دامنه گروه هنر، سبک کار هنر، موضوع هنر، ترکیب، رنگها، شکل، لایه‌های رنگ و نقاشی، فضا، خط، شکل‌ها، نور، رنگ، بافت، الگو، تراز، شکل‌گیری یا فرم و شکل دهی هنر.

طبقه‌بندی عمومی کار هنری، به بررسی گستره و دامنه طبقه‌بندی هنر می‌پردازد و نقد و ارزیابی هنر را از دیدگاه عناصر شناخته شده برای ارزیابی کار هنر انجام می‌دهد.